

og hvad der kan gøres for at hidføre bedre Tilstande. Ogsaa i hendes Romaner spores den samme Stræben. Stærkest og klarest Udtryk faar den i de Bøger, der direkte omhandle Kvindesagen, som *Osterbriefe* og *Für und wider die Frauen*; hvad hun her kjæmper for, er det, hun kalder „Kvindens Frijgjørelse til Arbejdet“. Hendes bestandige Formaning er: „bliv arbejdsdygtig“. Derfor beder hun tidlig og silde om Realskoler for Kvinder. „Det har ingen Hast med et Kvindeuniversitet“, siger hun, „men giv os Realskoler, at vi dog kunne faa den grundige Fordannelse, vi saa ganske mangle. Ligesom Cato gentog sit præterea censeo, vil jeg atter og atter tale om Realskoler“. Dette hendes Syn paa Tingene har sin store Del i, at Kvindesagen i Tyskland er kommen ind i et saa praktisk Spor.

Fanny Lewald har ingen Taalmodighed med „uforstaaede Væsner“, heller ikke med de nervøse eller de forkjælede Kvinder. Salondamerne er hun alvorlig vred paa, som i det hele taget paa „disse overdrevent kostbart klædte Kvinder, der gjøre sig skyldige i den Forbrydelse, som man kalder *at ophidse Stænderne mod hverandre*, og som er strafbar efter Loven“. Som saa mange, der arbejde i Kvindesagens Tjeneste, har hun følt, at Kvinderne selv ofte ere deres værste Fjender, og skyr ikke at sige dem det. Men de strænge Ord komme fra et varmt Hjærte, fra den levende Trang, hun havde, til at forbedre og hjælpe sine Medsøstre. Hendes Stræben i saa Henseende har ikke været forgjæves; gennem sit lange Liv har hun kunnet spore megen Fremgang til det bedre. Hendes Bøger have vundet stor Udbredelse baade i Tyskland og i andre Lande, hendes personlige Indflydelse var meget betydelig, og hendes Minde vil bevares i taknemmelig Erindring.

Mindeord.

Fra England kommer det Sørgebud, at Udgiverinden af det ypperlige Kvindetidsskrift, „*Englishwoman's Review*“, Miss